

LJUBLJANSKI ZVON

Mesečnik za književnost in prosveto

XLII. letnik

1922

1. številka

Oton Župančič:

Iz nenapisane komedije.

Rávník in sluga.

R á v n í k:

Gospod, ki pride zdaj, je res gospod.
Pri njem ne glej na suknjo. Morda je
oguljena... ti tega ne opazi.
Pokloni se mu... No... kot da je tu.
Ne, to je preveč; za spoznanje manj.
Ták zopet ni. — Tako, tako bo prav.
Kar te učim, to vse ti bo v življenju
koristilo... Ne preveč, ne premalo!
In vsakemu časti, kar mu je gre!
Povêdi ga v čakalnico in mene
takoј pokliči... Lida naj počedi.

(Tukaj je en prizor izpuščen.)

Rávník in Mahàn.

M a h à n:

A da, tako? Sami originali?

R á v n í k:

V vsej moji hiši sama prava pristnost!

M a h à n:

Ej — to Madonico pa že poznam:
so vse enake — vse originalne. —
To-le pokrajino pa kar obrni.

R á v n í k:

Zakaj? Katero?

✕ Oton Župančič: Iz nenapisane komedije. ✕

M a h à n:
Ta malinovec.

R á v n i k:
Ti ne ugaja?

M a h à n:
Čez okvir se ti
zdaj zdaj scedi.

R á v n i k:
Saj veš, z umetnostjo
je križ pri nas.

M a h à n:
O, vem, strašanski križ,
in nosi ga mecen na trudnih ramah.

R á v n i k:
Razcapan pride, ves upognjen, bled,
ves plah...

M a h à n:
In išče, koga bi požrl...

R á v n i k:
In izpod pazduhe potegne sliko.

M a h à n:
Saj ni tako hudo; sem mislil — nož.

R á v n i k:
Kaj hočeš! Zmazek je, a on sestradan.

M a h à n:
In pred to klavernostjo blago srce: —
težko je res mecenu.

R á v n i k:
Bogami,
tako se mora človek žrtvovati.

M a h à n:
Res, kakor vidim, prav velike žrtve.
A čuj, kaj ne bi šlo bolj dober kup,
pa bi ustregel sebi kakor njemu:
par kronic bi mu stisnil, na kosilo
bi ga povabil, na kozarec vina
in cigarete, pa mu priporočil,
naj s sliko skuša srečo kje drugje.

R á v n i k:

No da, a vmes so tudi umotvori.

M a h à n:

Da, vmes — prav dobro... Toda, dragi moj,
odkrito in pošteno: kar tako
me nisi zdaj pozval po petih letih,
da bi si ogledával tvoj muzej.
Kaj ne, vse to je bil samo uvod?
Zatorej k stvari.

R á v n i k:

Sedi, prosim te.

Izvoli cigareto. Jaz bom stal.

Res je:

najprej sem hotel ti pokazati,
kaj zmore energija... energija
nekdanjega preprostega pastirčka...
Nikar me ne prekinjaj... energija
nekdanjega preprostega pastirčka.
Sedaj stojim tu sredi svojega.
Tako mi je, kot gledal bi svoj znoj
prekapan v dragoceno biserje.
To so noči prečute, to so dnevi
zatajevanja... pot, vedno navkreber,
preko zaprek... ho, da, vam iskri vanci
brez uzde so s kopiti grabili
daljavo pod se, prhajoč v obzorja
neslutena... jaz sem upregel svoje
pred težek voz...

M a h à n:

Za božjo voljo!

R á v n i k:

Kaj je?

M a h à n:

A, nič, nič! Zanimiv si! Jahaj dalje.

R á v n i k:

Ne, jaz sem vozil — vi ste jahali...

M a h à n:

In v elegantnem loku smo zleteli s sedla —
kaj ne, prijatelj?

×

Oton Župančič: Iz nenapisane komedije.

×

R á v n i k:

Tega nisem rekel.

M a h à n:

A jaz sem rekel, in celo verjamem,
čeprav sem rekel jaz... No, nadaljuj!
Veš, meni včasih žilica ne da.
Oprosti mi; poslej bom lipov bog.

R á v n i k:

A res me več ne moti.

M a h à n:

Če ti pravim!

R á v n i k:

Stvar je preresna. Zame kakor zate.

M a h à n:

Če je stvar resna, pa še mi bodimo.

R á v n i k:

Vi ste dosegli slavo skokoma —
kot kraljevič deveti si utrga
z najvišje veje zlato jabolko.
Jaz — vidiš, meni to ni bilo dano.
O, mladih orlov nadletávanje
pod solncem!... Veš kako jih gleda krt?
Vi ste ustvarjali — kaj vem — iz zraka —
iz čustva, slutnje — kakor Bog: iz ničā,
iz brezden kaosa meglenega.
Jaz mukoma sem znašal sklade knjig,
urejal sem, primerjal, zametaval
in zbiral spet... Poglej te rokopise:
v njih je izvleček vsega, kar ve svet,
odkar je z naglo roko troglodit
obrise mamuta ujel na steno
temačnega brloga svojega,
do dobe radija in elektronov.
Tu je moj trud in prid, tu moj žení...
Slava, po miznicah skrbno zložena
in po policah, čaka mi vstajenja,
potrpežljiva kakor sem jaz sam. —
Pustež sem bil vam ženijalnikom...

Ne, ne, le molči, to ni bil očitek.
Ločili smo se — to je bilo vse.

M a h à n:

No, če že govorimo — malo burno,
in toliko da nismo pokali.

R á v n i k:

To bila je mladost in nagla kri...
Polž ste mi rekli, ne? In polž vam je
roge pokazal... Ni spomina vredno...
O, v meni vrela je mladost kot v vas...

M a h à n:

Samo premišljeno in po metodi...

R á v n i k:

Pustimo té račune zastarele,
tako je daleč, da že ni več res.

M a h à n:

No — in?

R á v n i k:

In — danes vidiš tukaj me na svojem.

M a h à n:

Kako to misliš?

R á v n i k:

Kakor sem povedal.

M a h à n:

Oprosti.

R á v n i k:

Ti oprosti.

M a h à n:

Kaj?

R á v n i k:

Kaj?

M a h à n:

Nič —

edino kratek sprêhod mi dovoli.

R á v n i k:

Saj nisva še pri stvari.

✕

Oton Župančič: Iz nenapisane komedije.

✕

M a h à n:

Prav zato.

R á v n i k:

Oditi hočeš?

M a h à n:

O, kar tu, po sobi.

Tako, da se pretegnem... Je že dobro.

Saj te poslušam.

R á v n i k:

Ne, ne, rajši sedi.

M a h à n:

Ha, ta napoleonski trik poznam:

Sedi, da te prepričam! — Psiholog.

No, dobro — prepričaj me, že sedim.

R á v n i k:

Zdaj je prišel moj čas... in vaš...

Kaj smo dosegli pravzaprav vsi skupaj?

To, da je duh pri nas zaničevan,

to, da tičimo vsakdo v svojem kotu

in gledamo, kako drve kolesa

brez nas, in mimo nas, in preko nas.

In komu smo pustili vájeti?

Sebičnežem, sleparjem, puhloglavcem,

kričačem in sejmarjem, ki vseppek

vsak svojo robo narodu ponuja.

Je naš poklic res za pečkò m čepeti,

zreti to gonjo in klepati verze?

Mi, ki držali bi oba tečaja

lehko v rokàh, da bi sukali svet

po svoji volji...

M a h à n:

Čakaj no! Kdo mi?

R á v n i k:

Mi — nopolitiki, ljudje duha,

ljudje kulture.

M a h à n:

Torej vrtoglavci,

ki ustvarjajo iz zraka in iz ničà...

Poznam jih dobro kakor to-le dlan.

Dlani se svoje nisem naveličal,
a njih sem se; in dober svēt ti dam,
glasi se: Pusti, Anzelj, mrtle z miram!
In mene ž njimi. Kar se tebe tiče:
zalil si se — kar mecenari dalje...

R á v n i k:

Počakaj — čuj — na koliko me ceniš?
Dohodke moje namreč.

M a h à n:

Je to stvar?

R á v n i k:

Povem ti — toda ne... Nič na besedo.
Tule... poglej, na koliko sem cenjen.

M a h à n:

Saj ti verjamem, da imaš dovolj.

R á v n i k:

Ne, na besedo nikdar ne verjemi.
Nikomur, niti meni na besedo.

M a h à n:

A to me ne zanima.

R á v n i k:

Mora te.

Tu, glej; kaj praviš zdaj? Črno na belem.

M a h à n:

Velmožje — klanjam se.

R á v n i k:

In jutri že
vložim stotisoč za namene naše.

M a h à n:

Kakšne namene naše? Kje pa so?
Namene? Jih imamo? Vraga, kdo
ima namene? Jaz ne, prav nobenih.
Zaklad je tu — zdaj išče se namen.
Razpiši no nagrado za namen!

— — — — —
— — — — —